

Kupittaaan siirtolapuutarhan rakentamis- ja palstan- hoito-ohjeet

Turun kaupunki

Sisällys

1 JOHDANTO	4
2 RAKENTAMINEN KUPITTAAN SIIRTOLAPUUTARHASSA	5
2.1. Luvat.....	5
2.2. Yhdistyksen suostumus	5
2.3. Mökkityypit	6
2.4. Tyypipiirustukset	6
2.5. Neuvonta ja valvonta.....	7
3 PUUTARHAMÖKKI	7
3.1. Mökin sijainti palstalla	7
3.2. Mökin koko.....	8
3.3. Julkisivut	8
3.4. Väritys.....	9
3.5. Katto	12
3.6. Varastot	12
3.7. Varusteet ja laitteet	13
4 RAKENNELMAT	13
4.1. Vaja, huvimaja, leikkimökki tai grillikatos	13
4.2. Muut rakennelmat	14
5 PALSTA.....	14
5.1. Kasvipeitteinen ala	14
5.2. Palstan käytävät.....	15
5.3. Pensasaidat	15
5.4. Puut	16
5.5. Muut istutukset.....	16
5.6. Hulevesien hallinta	16
6 KESKUSMAJA	17
6.1. Keskusmajan koko	18
6.2. Julkisivut	18
6.3. Väritys.....	18
6.4. Katto	19
6.5. Varusteet ja laitteet	19

LIITE: Siirtolapuutarhamökkien tyypipiirustukset

Kupittaaan siirtolapuutarhan rakentamis- ja palstanhoito-ohjeet

Raportin tuottaja: Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus

Taitto: Turun kaupunki, Tuuli Vesanto

Kansikuvat: Tuuli Vesanto

Julkaistu: lokakuu 2025

1 JOHDANTO

Vuonna 1934 perustettu Kupittaaan siirtolapuutarha on Turun vanhin siirtolapuutarha. Se on kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokas viherympäristö. Alueen arvot säilyvät parhaiten, kun puutarhamökit ovat käytössä ja siirtolapuutarhaviljely jatkuu palstoilla. Arvojen säilyminen edellyttää, että mökkejä kunnostetaan niiden alkuperää ja perinteitä kunnioittaen ja Kupittaaan siirtolapuutarhan ominaispiirteet tunnistetaan palstojen hoidossa. Edellä mainituista syistä Kupittaaan siirtolapuutarhaan on laadittu rakentamis- ja palstanhoito-ohjeet.

Siirtolapuutarhakäytössä oleva alue vuokrataan yhtenä kokonaisuutena siirtolapuutarhatoiminnasta vastaavalle taholle. Tätä toimijaa kutsutaan näissä rakentamis- ja palstanhoito-ohjeissa *yhdistykseksi*.

Nämä rakentamis- ja palstanhoito-ohjeet liitetään maanvuokrasopimukseen, ja yhdistyksen tulee välittää ne tiedoksi omille vuokralaisilleen.

Ohjeiden laatimisesta on vastannut työryhmä, johon ovat kuuluneet seuraavat henkilöt:

Sanna Kupila	tutkija, Turun kaupunginmuseo
Viivi Larri	arkkitehtiharjoittelija, kaavoitus
Marie Nyman	maisema-arkkitehti, kaavoitus
Aaja Peura	museopuutarhuri, Turun kaupunginmuseo
Samuli Saarinen	suunnittelija, kaavoitus
Fanni Tuomaala	kaavoitusarkkitehti, kaavoitus
Tuuli Vesanto	maisema-arkkitehti, kaavoitus

Työryhmän vetäjänä on toiminut Tuuli Vesanto. Valmistelutyön aikana on saatu tietoa ja näkemyksiä myös mm. seuraavilta asiantuntijoilta: rakennusvalvontapäällikkö Annika Alppi, tonttipäällikkö Essi Korpela, ympäristötarkastaja Virpi Laine, ympäristöjuristi Nina Mattila, valvontajuristi Esa Mettälä, erityisasiantuntija Anna Räisänen, valvontajohtaja Leena Salmelainen, jätehuoltoasiamies Veli-Matti Suhonen, lupa-arkkitehti Evi Suominen, kaupunkikuva-arkkitehti Nea Tuominen ja maanmittausinsinööri Aija Siponen.

Lähtötietoa Kupittaaan siirtolapuutarhan rakennuskannasta on saatu keväällä 2024 toteutetusta rakennusinventoinnista. Inventoinnin sisältö suunniteltiin yhteistyössä Turun yliopiston museologian oppiaineen kanssa, ja sen toteuttivat Rakennettu kulttuuriympäristö -kurssin opiskelijat. Inventointiin kuului kunkin mökin ominaispiirteiden sekä palstan muiden rakenteiden kirjaaminen lomakkeelle sekä mökin dokumentointi valokuvaamalla.

Rakentamis- ja palstanhoito-ohjeiden valmistelusta kerrottiin Kupittaaan ryhmäpuutarhayhdistykselle 24.9.2024 pidetyssä infotilaisuudessa. Ohjeista keskusteltiin enemmän yhdistyksen hallituksen edustajien kanssa pidetyissä palaverissa 26.9.2024 ja 21.8.2025.

Ohjeet viimeisteltiin elokuussa 2025.

2 RAKENTAMINEN KUPITTAAN SIIRTOLAPUUTARHASSA

2.1. Luvat

Siirtolapuutarhassa tapahtuvassa rakentamisessa lähtökohtana on nykyisten puutarhamökkien säilyttäminen ja korjaaminen niiden arvot huomioiden. Mökkien kunnossapitoon ja korjaamiseen sekä tyyppipiirustusten mukaiseen laajentamiseen ei tarvita rakentamislupaa.

Mökin korvaaminen uudella vaatii painavat perusteet ja on mahdollista vain poikkeustapauksessa. Uudisrakentaminen tulee toteuttaa tyyppipiirustusten mukaisesti. Purkaminen edellyttää purkamisluvan hakemista rakennusvalvonnasta.

Toimenpiteiden luvanvaraisuus tulee selvittää rakennusvalvonnasta ennen toimenpiteisiin ryhtymistä. Tämä koskee sekä mökkejä että keskusmajaa. Jos mökkiin tai palstalle halutaan asentaa kiinteä tulisija, luvanvaraisuus tulee aina selvittää rakennusvalvonnasta.

Lupien hakijana toimii siirtolapuutarha-alueen vuokraaja eli yhdistys.

2.2. Yhdistyksen suostumus

Nämä rakentamis- ja palstanhoito-ohjeet on laadittu, jotta siirtolapuutarhan arvot säilyvät. Yhdistyksellä on keskeinen rooli siirtolapuutarhan rakentamisen ohjaamisessa ja arvojen turvaamisessa. Yhdistys valvoo alueella tapahtuvaa rakentamista ja pitää siitä kirjaa. Tämä on käytäntönä monissa siirtolapuutarhoissa.

Vaikka rakentaminen ei edellyttäisi lupaa, kaikkiin olennaisiin mökkiin kohdistuviin muutoksiin sekä tiettyjen rakennelmien rakentamiseen tarvitaan yhdistyksen hallituksen kirjallinen suostumus ennen työhön ryhtymistä.

Rakentaminen edellyttää myös palstanaapureiden kuulemista.

Yhdistyksen suostumus tarvitaan seuraaviin puutarhamökkiä koskeviin toimenpiteisiin:

- varaston rakentaminen mökin yhteyteen
- kuistin tai varaston muuttaminen asuintilaksi
- julkisivuverhoilun muutokset
- mökin maalaaminen
- ikkunoiden tai ovien muutokset
- katon uusiminen
- tulisijan rakentaminen
- aurinkopaneeleiden asentaminen
- kompostikäymälän rakentaminen

Tavanomaiset vuosihuollot ja muut pienet ylläpitokorjaukset (kuten ikkunoiden ja oven kunnostus) ovat sallittuja ilman yhdistyksen suostumusta. Sitä ei tarvita myöskään mökin sisätilojen korjaamiseen.

Yhdistyksen suostumus tarvitaan myös seuraaviin rakennelmia koskeviin toimenpiteisiin:

- vajan, huvimajan, leikkimökin tai grillikatoksen rakentaminen

Muiden rakennelmien rakentamiseen yhdistyksen suostumusta ei tarvita, mutta tällöinkin tulee noudattaa näitä rakentamis- ja palstanhoito-ohjeita.

2.3. Mökkityypit

Kupittaaan siirtolapuutarhaan rakennettiin alun perin lähinnä kahta mökkityyppiä. Siirtolapuutarhan rakennusjärjestyksessä vuodelta 1934 määrättiin, että puutarhamökit tuli toteuttaa kaupunginarkkitehti Harald Smedbergin allekirjoittamien päivämajatyyppien A1 tai A2 piirustusten mukaisesti.

Päivämajatyypin A1 oli kooltaan 2 x 2 m, ja siihen liittyi pieni avokuisti. Sisäänkäynti oli palstan portilta katsottuna mökin sivulla. A1-tyypin mökkejä on toteutettu palstoille 40, 53 ja 54.

Päivämajatyypin A2 oli kooltaan 2 x 2,5 m, ja sen edessä oli noin neljän neliömetrin kokoinen avokuisti. Suurin osa nykyisistä mökeistä edustaa tätä tyyppiä.

Siirtolapuutarhan palstalle 41 rakennettiin puutarhaneuvojaa varten hieman isompi mökki. Se edusti yöpymismajatyypin B1. Sisätila oli kooltaan noin 11 m², ja mökin kulmaan oli sijoitettu kahden neliömetrin kokoinen avokuisti.

Päivämaja-termi on A1- ja A2-mökkityyppien alkuperäinen nimi. Kaikkia mökkejä saa käyttää yöpymiseen.

Mökkeihin on myöhemmin tehty monenlaisia muutoksia. Useimmat avokuistit on muutettu sisätilaksi, ja mökkeihin on myös rakennettu erilaisia varasto-osia. Lisäksi siirtolapuutarhassa on muutamia kokonaan uusittuja mökkejä.

2.4. Tyyppipiirustukset

Tyyppimökkien piirustukset ovat olemassa pienennöksinä näiden rakentamis- ja palstanhoito-ohjeiden liitteenä sekä erillisinä A3-kokoisina tulosteina.

Piirustukset pohjautuvat kaupunginarkkitehti Harald Smedbergin allekirjoittamiin tyyppipiirustuksiin vuodelta 1934. Alkuperäisiä piirustuksia on näitä rakentamisohjeita varten täydennetty taka- ja sivuvarastoilla, jollaisia on Kupittaaan puutarhamökeissä.

Tyyppipiirustuksia on noudatettava seuraavissa toimenpiteissä:

- mökin uudelleen rakentaminen; kuisti saa kuitenkin olla osa huonetilaa
- varaston rakentaminen mökin yhteyteen

Jos mökki joudutaan rakentamaan uudelleen, on käytettävä A1- tai A2-mökkityypin piirustuksia. Piirustukset lunastetaan yhdistykseltä A3-kokoisina. Rakennustöiden valvontavastuu kuuluu yhdistykselle.

Tyyppi- ja piirustusten mukaisia ratkaisuja suositellaan käytettävän myös muissa toimenpiteissä.

2.5. Neuvonta ja valvonta

Neuvontaa ja apua rakentamis- ja palstanhoito-ohjeiden tulkintaan saa tarvittaessa kaupungin rakennusvalvonnalta ja Turun kaupunginmuseolta.

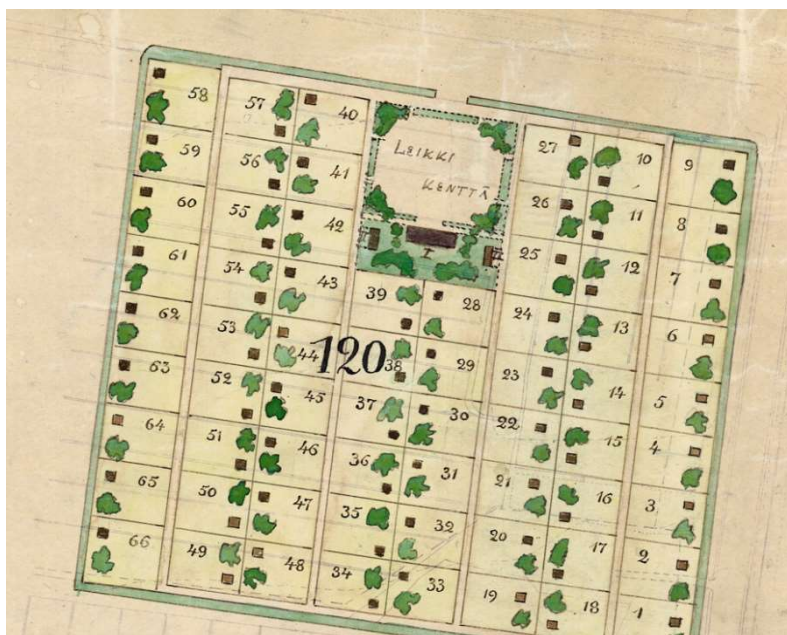
Yhdistyksellä on oikeus valvoa, että näitä ohjeita noudatetaan. Kaupunki velvoittaa yhdistystä valvomaan alueella tapahtuvaa rakentamista ja pitämään siitä kirjaa. Rakentamistoimenpiteeseen ryhtyvä mökin omistaja on velvollinen kutsumaan valvonnasta vastaavan yhdistyksen edustajan katselmuskäynnille.

3 PUUTARHAMÖKKI

Puutarhamajan pitäminen hyvässä kunnossa ilman nykytrendien materiaaliuutuuksia ja värejä tekee Kupittaa siirtolapuutarha-alueesta perinteikkään.

Vuosikymmenten mittaan mökkejä on korjattu ja laajennettu vaihtelevilla tavoilla. Kun korjaaminen tulee ajankohtaiseksi, on siirryttävä käyttämään tämän ohjeen mukaisia rakenteita ja materiaaleja.

3.1. Mökin sijainti palstalla

Siirtolapuutarhamajojen sijainnit esitettiin siirtolapuutarhan suunnitelmassa vuodelta 1933. Seuraavana vuonna hyväksytyssä siirtolapuutarhan rakennusjärjestyksessä määrättiin, että majat oli sijoitettava palstoitussuunnitelman tai asemakaavan mukaisesti. Mökit sijaitsivat edelleen samoilla paikoilla.

Mökki on säilytettävä nykyisellä paikalla.

Ote siirtolapuutarhan suunnitelmasta (Ehdotus siirtolapuutarhojen järjestämiseksi. Turun kaupungin rakennuskonttori, asemakaava-osasto E. I. Sutinen 9.10.1933).

3.2. Mökin koko

PINTA-ALA: Mökki koostuu varsinaisesta mökistä, kuistiosasta ja mahdollisista varastoista. Mökki varastoineen ei saa ylittää maksimimittoja, jotka on esitetty kunkin mökkityypin tyyppipiirustuksissa.

Jos mökki on kuitenkin jo laajennettu maksimimittoja suuremmaksi, sitä ei tarvitse purkaa ja laajennusosia saa korjata.

KORKEUS: Mökin korkeuden ilman perustuksia tulee olla tyyppipiirustusten mukainen. Mökin perustuksia saa tarvittaessa korottaa, jotta puurakenteet eivät tulvatilanteessa kastu.

LÄMPÖERISTYS: Mahdollinen lämpöeristys on tehtävä rakennuksen sisäpuolelle, niin että julkisivut eivät muutu.

3.3. Julkisivut

ULKOVERHOUS: Mökkien olennainen piirre on alkuperäisten tyyppipiirustusten mukainen vaakalaudoitus, joka on edelleen jokaisessa mökissä. Kuisteissa laudoituksen suunta vaihtelee, mikä onkin hyvin tavanomaista kuisteille ja luo siten rakennuksille yksilöllisiä piirteitä. Myös varastoissa on käytetty pystyлаudoitusta.

Julkisivuissa tulee säilyttää vaakalaudoitus. Kuistiosassa ja varastoissa laudoitus voi olla myös pystysuuntainen. Ohjeesta poikkeavat ulkoverhousmateriaalit tulee vaihtaa ohjeen mukaisiin siinä vaiheessa, kun ulkoverhouksen uusiminen on ajankohtaista.

KUISTI: Alkuperäisissä tyyppipiirustuksissa kaikissa puutarhamajoissa oli avokuisti. Avokuisti on jäljellä vain kolmessa A2-typin mökissä (palstoilla 15, 18 ja 59) sekä alueen ainoassa B1-typin mökissä (palstalla 41).

Liitteinä olevissa tyyppipiirustuksissa kuistit on esitetty alkuperäisen kaltaisina avokuisteina. Kuisti on mahdollista ottaa osaksi sisätilaa, kuten on jo useimmissa mökeissä tehty. Avokuistien säilyttäminen on kuitenkin suositeltavaa.

A2-typin mökeissä sisäänkäynti oli alun perin kuistin keskellä, mutta useissa mökeissä sisäänkäynti on myöhemmin siirretty kuistin sivulle.

Alkuperäinen yleisilme on parhaiten säilynyt niissä mökeissä, joissa kuisti on valoisa lasikuisti eikä osa umpinaista huonetilaa ja siinä on edelleen ovi keskellä.

Säilynyt alkuperäinen avokuisti A2-typin mökissä. Avokuistien säilyttämistä suositellaan (kuva: Samuli Saarinen).

Umpinaiset kuistit suositellaan muutettavan valoisammiksi siten, että kuistin yläosa on pääosin ikkunapintaa jaoteltuna ruutuihin. Jos sisäänkäynti on siirretty kuistin sivulle, sen palauttamista kuistin keskelle suositellaan.

IKKUNAT JA OVET: Mökkien alkuperäisiä ominaispiirteitä ovat mökin pieni neliruutuinen ikkuna ja siihen oleellisesti liittyvät vinolaudoitetut ikkunaluukut sekä kalanruotokuvioinen ulko-ovi.

Alkuperäisten ikkunoiden, ikkunaluukkujen ja ovien säilyttäminen on erittäin toivottavaa. Ulko-oven on oltava peittomaalattu puuovi. Alkuperäisen tyyppistä ovea suositellaan. Mökin ikkunoiden tulee olla puuikkunoita. Mökin sivuikkunan tulee olla neliruutuinen ikkunaluukuin.

Ohjeesta poikkeavat ulko-ovet ja sivuikkunat on vaihdettava ohjeen mukaisiin siinä vaiheessa, kun niiden uusiminen on ajankohtaista.

Alkuperäisten neliruutuisten ikkunoiden ja vinolaudoitetujen ikkunaluukkujen säilyttäminen on erittäin toivottavaa (kuva: Tuuli Vesanto).

3.4. Väritys

Mökit on maalattava peittomaalilla. Tähän ohjeeseen on valittu esimerkkejä mökkien eri rakennusosiin sopivista värisävyistä. Kun mökkien maalaaminen tulee ajankohtaiseksi, suositellaan käytettävän ohjeessa mainittuja tai niitä lähellä olevia sävyjä. Alla olevat värimallit eivät välttämättä täsmälleen vastaa niiden yhteydessä esitettyjä NCS-koodeja.

Ennen maalausta on hyvä tehdä koemaalaus kohteeseen sopivien sävyjen ja sävy-yhdistelmien varmistamiseksi. Siihen, miltä jokin sävy näyttää, vaikuttavat esimerkiksi sääolosuhteet, varjostus ja viereisten rakennusosien värit.

SEINÄT:

Vuonna 1934 hyväksytyn siirtolapuutarhan rakennusjärjestyksen mukaan rakennukset suunniteltiin maalattaviksi ulkopuolelta vaaleanharmaiksi. Ovet ja ikkunat sekä vesilistat ja ikkunaluukut oli tarkoitus maalata sinivihreiksi. Yhtenäinen väritys ei kuitenkaan toteutunut. Todennäköisesti mökkejä maalattiin öljymaaleja edullisemmalla keittomaalilla punamullan sävyisiksi. Kupittaan siirtolapuutarhalle tyypillistä on, että käytävien varsilla vuorottelevat eriväriset mökit.

Suosittelavia julkisivuvärejä ovat siirtolapuutarhan rakentamisajankohdalle tyypilliset taitetut vaaleat värit, kuten vaaleanharmaa, vaaleankeltainen ja vaaleanvihreä. Myös italianpunainen tai sitä lähellä oleva punainen sävy soveltuu alueelle.

Esimerkkejä suositeltavista sävyistä:

	Vaaleanharmaa, esim. NCS S 2002-Y
	Vihertävän harmaa, esim. NCS S 2005-G50Y
	Harmaanvihreä, esim. NCS S 2005-G80Y
	Vihreä, esim. NCS S 200-G60Y
	Kellanvihreä, esim. NCS S 2020-G80Y
	Vaaleanvihreä, esim. NCS S 1510-G60Y
	Keltainen (maaväri, okraa vaaleampi, ei NCS-koodia)
	Keltainen, esim. NCS S 1030-Y20R
	Vaaleankeltainen, esim. NCS S 1020-Y20R
	Oljenkeltainen, esim. NCS S 1015-Y30R
	Roosa NCS S 1515-Y60R
	Vanha roosa NCS 1510-Y80R
	Hiekka NCS S 1005-Y50R
	Vaalea beige NCS S 1005-Y20R
	Kitti NCS S 1505-Y40R
	Punamulta (italianpunainen)* / punainen, esim. NCS S 4040-Y80R * Punamullan NCS-koodi on suuntaa antava.

IKKUNAT, IKKUNALUUKUT, OVET SEKÄ LISTAT:

Seinäväristä erottuvilla väreillä voidaan korostaa ikkunoita, ovea ja räystäslinjaa. Ikkunanpokien ja -karmien, ikkunoita ympäröivien vuorilautojen sekä räystääs- eli otsalautojen värit voivat olla joko seinäväriä vaaleampia tai tummempia.

Seinävärin ollessa vaalea ikkunoissa ja listoissa käytetään kontrastina tummempaa sävyä. Seinävärin ollessa tummempi ikkuna- ja listaväriksi valitaan vaalea sävy.

Alun perin ikkunat luukkuineen suunniteltiin maalattavan sinivihreiksi. Sinivihreä voi sopia ikkunoiden väriksi esimerkiksi silloin, kun mökin seinäväri on vaaleanharmaa tai vaaleanvihreä. Luultavasti alusta lähtien ikkunaluukkujen vinolaudoitusta on korostettu maalaamalla lautojen urat toisella värillä.

Oven väriksi voidaan valita julkisivuväri tai siitä poikkeava, julkisivuväriin sopiva sävy. Oviin ei suositella valkoista. Alkuperäisiä kalanruotokuvioisia ovia on ollut tapana maalata kaksivärisiksi ja korostaa näin laudoituksen kuviointia. Alkuperäisten ovien maalaamista tällä tavalla suositellaan.

Esimerkkejä suositeltavista sävyistä:

Sinivihreä, esim. NCS S 4010-B70G

Tumma sinivihreä, esim. NCS S5010-B30G

Tumma harmaanvihreä, esim. NCS S 6010-G30Y

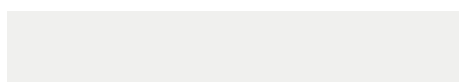
Harmaanvihreä, esim. NCS S 3010-G30Y

Harmaanvihreä, esim. NCS S 3010-G50Y

Kellanvihreä, esim. NCS S 3020-G80Y

Taitettu valkoinen, esim. NCS S 1000-N (ei oviin)

Vaaleanharmaa NCS S 1500-N

Vaaleanharmaa, esim. NCS S 2502-Y

Keskiharmaa, esim. NCS S 4502-Y

Harmaanruskea, esim. NCS S 4005-Y20R

Tumma harmaanruskea, esim. NCS S 4005-Y50R

Punaruskea, esim. NCS S 6030-Y50R

Punainen, esim. NCS S 4550-Y70R

Okra, esim. NCS S 2040-Y20R

3.5. Katto

KATTOMUOTO: Mökeissä tulee olla yhtenäinen harjakatto sisätilan ja kuistin osalla. Katon kaltevuuden tulee olla tyyppipiirustusten mukainen.

KATEAINE: Alkuperäisissä tyyppipiirustuksissa mökin katemateriaalina oli tietynlaista savitiiltä tar koittava *kankitiili*. Myöhemmin alueella on käytetty myös muita katemateriaaleja. Joissakin mö keissä on alkuperäinen tiilikatto.

Alueen alkuperäisen yleisilmeen säilyttämiseksi alueella on suosittava savitiili- tai betonitiilikatetta. Myös kolmirimahuopakate ja sileä huopakate soveltuvat hyvin alueelle. Palahuopakate, saumattu peltikate ja tiilijäljitelmää mukaileva peltikate eli niin kutsuttu profiloitu peltikate voivat myös olla mahdollisia, mutta eivät suositeltavia. Aaltopeltiä tai valokatetta ei tule käyttää.

Aikaisemmin rakennetut toisenlaiset katteet tulee vaihtaa ohjeen mukaisiin siinä vaiheessa, kun katteen uusiminen on ajankohtaista.

3.6. Varastot

Useimpiin mökkeihin kuuluu varasto, joka on tyypillisesti sijoitettu takaseinälle.

VARASTON KOKO: Mökissä saa olla kaksi pulpettikattoista varastoa, toinen portilta katsottuna mökin takaseinällä ja toinen sivuseinällä. Moniin mökkeihin nämä on jo rakennettu, eikä silloin voi rakentaa enempää varastoja.

Varastot eivät saa ylittää maksimimittoja, jotka on esitetty kunkin mökkityypin tyyppipiirustuksissa. Vanhat enimmäiskoon ylittävät varastot saa säilyttää ja korjata.

Varastot sijoitetaan ikkunattomille seinille. Varastot tulee toteuttaa julkisivulle keskitetysti tyyppipiirustuksissa osoitetulla tavalla. Tällöin varasto-osa erottuu varsinaisesta mökistä.

VARASTOJEN KÄYTTÖTAPA: Takavarastoon saa sijoittaa kompostikäymälän. Varastojen ottaminen osaksi asuintilaa on sallittua.

3.7. Varusteet ja laitteet

TULISIJA: Mökkiin saa asentaa tulisijan ja savuhormin paloturvallisuusmääräykset huomioiden. Tulisijan luvanvaraisuus tulee aina selvittää rakennusvalvonnasta.

AURINKOPANEELIT: Aurinkopaneelit tulee sijoittaa katon lappeelle joko mökkiin tai kohdassa 4.1 mainittuun katolliseen rakennelmaan (vaja, huvimaja, leikkimökki tai grillikatos). Paneelien tulee olla kokonaan yksivärisen mustia ja katon lappeen suuntaisia.

Aurinkopaneeleita ei saa sijoittaa pihamaalle.

VESI: Puhdas vesi tulee kesäisin palstan nurkkaan, josta se voidaan vetää mökin ulkopuolelle vesipisteeseen. Jätevesi tulee imeyttää omalla palstalla.

KÄYMÄLÄ: Palstalle saa sijoittaa kompostoivan käymälän sillä ehdolla, että tarvittava jälkikompostointi hoidetaan samalla palstalla ja syntyvä kompostimulta pystytään hyödyntämään palstalla. Lisäksi on noudatettava jäteasetuksen (978/2021) 12 §:n määräyksiä sekä Turun jätehuoltomääräyksiä.

Kompostoivan käymälän voi sijoittaa mökin takavarastoon tai erillisen vajan yhteyteen. Palstalle ei saa sijoittaa kemiallista käymälää.

4 RAKENNELMAT

Palstalle saa sijoittaa puutarhamökin lisäksi alla mainittuja rakennelmia. Alueen perinteisen siirtolapuutarhailmeen säilyttämiseksi rakennelmia tulisi olla palstalla mahdollisimman vähän.

4.1. Vaja, huvimaja, leikkimökki tai grillikatos

Palstalla saa olla kohdassa 4.1 mainituista rakennelmista vain yksi. Muut sallitut rakennelmat on kerrottu kohdassa 4.2.

Vaja, huvimaja, leikkimökki tai grillikatos saa olla pinta-alaltaan korkeintaan 3,0 m². Korkeus ei saa ylittää mökin harjakorkeutta. Rakennelmat tulee sijoittaa portilta katsottuna palstan takaosaan.

Jos palstalla on ohjeesta poikkeavia rakennelmia, ne tulee poistaa tai muuttaa ohjeen mukaisiksi viimeistään siinä vaiheessa, kun niiden korjaaminen tai uusiminen on ajankohtaista.

Rakennelmien on sovittava siirtolapuutarhan ilmeeseen. Puuverhoiltujen rakennelmien värytyksessä noudatetaan siirtolapuutarha-alueen värisuosituksia, ks. kohta 3.4.

4.2. Muut rakennelmat

KASVIHUONE: Kasvihuone tukee siirtolapuutarha-alueen käyttöä alkuperäiseen tarkoitukseen eli viljelyyn. Siksi kasvihuone saa olla kooltaan muita katollisia rakennelmia suurempi, kuitenkin korkeintaan 4 m². Kasvihuoneessa tulee olla läpinäkyvä katto, ja vähintään ¾ seinistä tulee olla läpinäkyvää materiaalia. Kasvihuoneen kattomuodoksi suositellaan harjakattoa. Kasvihuonetta ei saa rakentaa kiinni mökkiin, koska se voisi lahottaa mökkiä.

TERASSI: Terassilla tarkoitetaan tässä maanpintaa ylempänä olevaa puista rakennelmaa. Terassi saa olla kooltaan korkeintaan 15 m². Ohjeesta poikkeavat terassit tulee korvata ohjeen mukaisilla siinä vaiheessa, kun niiden uusiminen on ajankohtaista.

PERGOLA: Pergola on kevytrakenteinen, usein köynnöskasvien koristama piharakennelma. Palsalle voi pystyttää korkeintaan 240 cm korkean pergolan, jonka pohja-ala on enintään 220 cm x 300 cm. Pergolassa ei saa olla kiinteitä seiniä, eikä sitä saa kattaa.

SÄLEIKKÖ: Palstan sisäosiin voi rakentaa näkösuoja- ja istutussäleikön siten, että se ei varjosta naapuria.

PORTTI: Pensasaitalinjaan saa sijoittaa korkeintaan 1 m levyisen ja korkeintaan 1 m korkuisen portin. Portissa voi kuitenkin olla kaari tai pergolatyypinen yläosa. Portti voi olla puuta tai metallia.

LIPPUTANKO: Palsalle saa pystyttää lipputangon. Lipputangot kuuluvat Kupittaan siirtolapuutarhan alkuperäisiin piirteisiin, ja niiden säilyttäminen on toivottavaa. Lipputanko tulee sijoittaa mökin läheisyyteen käytävän puolelle samaan linjaan muiden lipputankojen kanssa. Sen tulee noudattaa korkeudeltaan Kupittaan siirtolapuutarhan olemassa olevien lipputankojen tyypillistä korkeutta.

KYLPYTYNNYRIT, KIINTEÄT UIMA-ALTAAT: Kylpytynnyreitä tai kiinteitä uima-altaita ei saa sijoittaa palsalle. Pienille lapsille tarkoitettut pienet altaat (korkeintaan 300 l) ovat sallittuja, mutta liiallista veden kulutusta tulee välttää.

5 PALSTA

5.1. Kasvipeitteinen ala

Kupittaan siirtolapuutarhan palstoilla kasvatetaan paljon erilaisia perennoja. Nurmikon sekä käytävien ja laatoitusten osuus palstojen alasta on säilynyt yleensä pienenä. Terassit on pidetty maltillisen kokoisina. Näistä syistä siirtolapuutarhan ilme on hyvin vihreä ja monimuotoinen.

Puutarhapalstan pinta-alasta vähintään 2/3 tulee olla istutettua tai viljeltyä. Puolet tästä viheralasta voi olla nurmea, mutta monilajisia istutuksia suositellaan.

Korkeintaan 1/3 palstan pinta-alasta voi olla muuta kuin istutettua tai viljeltyä. Tähän lukuun lasetaan mökin ja rakennelmien ala sekä esimerkiksi kivituhkalla tai laatoituksella päällystetyt kulkuväylät ja oleskelualueet.

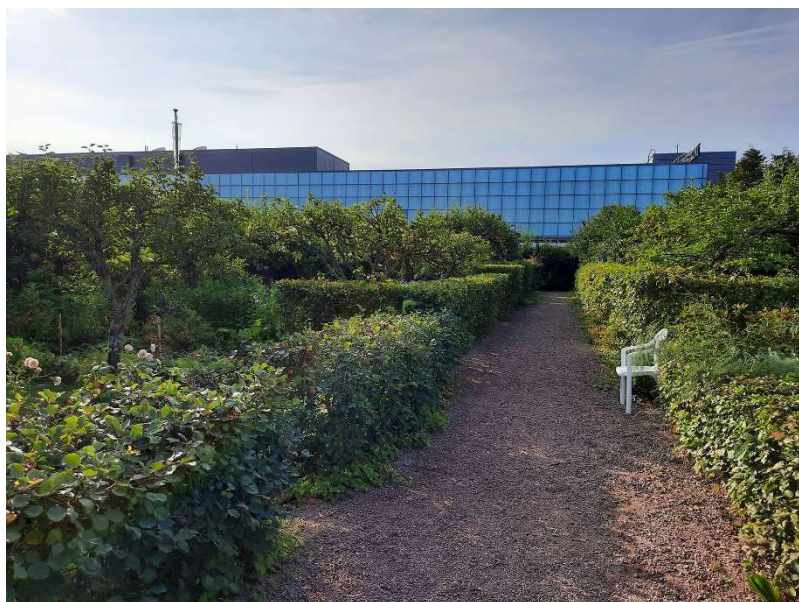
5.2. Palstan käytävät

Palstan käytävien pintana tulee käyttää alueelle tyypillisiä materiaaleja, kuten kivituhkaa, liuskekivi-laattoja tai harmaita, neliömäisiä betonilaattoja. Käytävät voivat olla myös nurmipintaisia.

Ohjeesta poikkeavat käytävien materiaalit tulee vaihtaa ohjeen mukaisiin siinä vaiheessa, kun niiden uusiminen on ajankohtaista.

5.3. Pensasaidat

Vuonna 1934 hyväksytyssä siirtolapuutarhan rakennusjärjestyksessä määrättiin, että palstan aitaamiseen sai käyttää ainoastaan pensasaitaa, jonka korkeus ei saanut ylittää 75 senttimetriä. Nykyään pensasaitojen korkeus vaihtelee paljon. Yleisin pensasaitakasvi on aitaorapihlaja, mutta joukossa on myös harvinaisempia lajeja, kuten mahoniaa ja aitalikusteria.

Portin puoleiset pensasaidat tulee pitää korkeintaan 120 cm korkuisina (kuva: Tuuli Vesanto).

Siirtolapuutarhassa ei sallita rakennettuja aitoja, kuten lauta-aitoja. Tällaiset aidat tulee muuttaa lehtipensasaidoiksi, kun niiden uusiminen on ajankohtaista.

Pensasaidoissa ei tule käyttää havukasveja, kuten tuijia tai katajia. Havukasviadat tulee muuttaa lehtipensasaidoiksi, kun niiden uusiminen on ajankohtaista.

Siirtolapuutarhan luonteeseen kuuluu näkymien avoimuus ja se, että käytäviltä näkee palstoille. Sisäänkäynnin eli portin puoleinen palstan reuna tulee aidata leikattavalla lehtipensasaidalla, jonka maksimikorkeus on 120 cm. Tätäkin matalampia aitoja suositellaan, jotta palstoille olisi mahdollista nähdä myös pyörätuolista. Portin molemmin puolin saa olla korkeammat pensaat, ja ne voivat olla eri lajia kuin pensasaita. Pensasaita tulee leikata siten, että se kasvaa kokonaisuudessaan palstan rajojen sisällä.

Palstan sivu- ja takareunojen aitaamisesta sovitaan palstanaapurien kesken. Rajalle saa istuttaa pensasaidan, jonka korkeudesta sovitaan palstanaapurien kanssa, tai rajan voi jättää aitaamatta.

Lehtipensasaidan rinnalle palstan sisäpuolelle saa pystyttää verkkoaidan, jos se esimerkiksi lemmikkien vuoksi on tarpeen. Verkkoaidan tulee olla pensasaitaa matalampi sekä väriltään huomattavan.

5.4. Puut

Vanhat omenapuut ovat Kupittaan siirtolapuutarhan erityinen arvo. Puutarhassa kasvaa kymmeniä perinteisiä omenalajikkeita. Vanhojen omenapuiden säilyttäminen ja hyvä hoito on tärkeää.

Siirtolapuutarhan ilmeen ja perinteiden turvaamiseksi palstalle saa istuttaa ainoastaan hedelmä- ja koristepuita. Havupuut ja suuriksi kasvavat luonnonvaraiset puut eivät kuulu siirtolapuutarhan perinteiseen ilmeeseen, eikä niitä tule istuttaa palstoille lisää. Palstoilla jo kasvavien havupuiden ja luonnonvaraisten puiden sekä niiden taimien poistaminen on suositeltavaa. Yhteiskäyttöalueilla myös havupuut ja luonnonvaraiset puut ovat sallittuja.

Palstalla pitää olla vähintään yksi hedelmäpuu. Jos palstalla on vanhoja omenapuita, niiden säilyttäminen on toivottavaa. Läkkeitä omenapuita tulee hoitaa varovasti, eikä niitä tule lyhentää rajusti. Kerralla saa leikata korkeintaan 20 % oksistosta.

Palstalla kasvavien puiden suurin sallittu korkeus on 4,5 m. Tämä koskee myös luonnonvaraisia puita. Palstalla kasvavat puut on leikkaamalla pidettävä sellaisina, etteivät ne leveydellään ylitä palstan rajaa. Puut on istutettava riittävän kauas rajoista.

Yhteiskäyttöalueilla kasvavien luonnonvaraisten puiden korkeutta ei rajoiteta.

5.5. Muut istutukset

Kupittaan siirtolapuutarhan monimuotoinen kasvillisuus on muotoutunut 1930-luvulta nykypäiviin jatkuneen kehityksen kautta. Alueella kasvaa kaikkiaan yli 100 erilaista perinneperennaa sekä useita hyötykasvien maataislajikkeita.

Kupittaan siirtolapuutarhalle tyypillisiä vanhoja lajikkeita suositellaan kasvatettavan palstoilla myös tulevaisuudessa. Näin siirtolapuutarhan arvokas kasviperintö säilyy parhaiten. Palstoilla suositellaan säilytettävän myös alueelle tyypillisiä luonnonvaraisia kasvilajeja, kuten muinaistulokkaita.

Palstoilla ei saa kasvattaa haitallisiksi vieraslajeiksi luokiteltuja kasveja, ja olemassa olevat kasvustot tulee poistaa. Haitallisten lajien siemenet, juuret ja muut osat, joiden kautta ne leviävät, on hävitettävä huolella.

5.6. Hulevesien hallinta

Lainsäädännön mukaan kiinteistön hulevesien hallinnasta vastaa sen omistaja tai haltija. Vuokra-alueen osalta vastuu hulevesien hallinnasta on siis yhdistyksellä.

Palstojen kuivatukseen on aikoinaan ajateltu toimivan palstojen välisillä matalia ojia muistuttavilla painanteilla, jotka johtavat kohti siirtolapuutarhan länsipuolella virtaavaa ojaa. Tämän ojan kautta vedet kulkeutuvat Kunnallissairaalan hulevesiviemäriin. Puutarhan alueelta on liitos hulevesiviemäriin myös keskusaukion pohjoisnurkassa. Palstojen väliset painanteet ovat voineet vuosien myötä umpeutua tai jäädä kasvillisuuden alle.

Palstojen välisiä painanteita ei saa tukkia tai täyttää. Hävinneitä tai umpeenkasvaneita painanteita voi pyrkiä palauttamaan mahdollisuuksien mukaan. Ne toimivat tulvatilana, vaikka eivät muodostaisikaan yhtenäistä reittiä kohti ojaa. Siirtolapuutarha-alue on hyvin tasainen, joten painanteet eivät välttämättä tulvatilanteessa riitä ohjaamaan vesiä pois palstoilta. Kaivinkoneella toteutettuja syviä ojia ei suositella, koska haitat alueen arvokkaalle kasvilajistolle, omenapuille ja pensasaidoille olisivat huomattavat.

Sen sijaan palstoille on suositeltavaa toteuttaa sadepuutarhatyypisiä kosteiden olosuhteiden kasvillisuusalueita. Ne toimivat hallitusti vesien varastona ja ehkäisevät siten palstojen tulvimista. Lisätietoja luonnonmukaisista hulevesiratkaisuista, kuten sadepuutarhoista, löytyy Turun rakennusvalvonnan julkaisusta *Hulevedet talteen kauniilla pihalla*.

Lisäksi puutarhamökkien perustuksia voi tarvittaessa korottaa, jotta puurakenteet eivät tulvatilanteessakaan kastu. Sen voi tehdä esim. kevytsoraharkoilla, tiilillä tai betonilaatoilla; alkuperäisen kaltaista betonivalua ei vaadita.

6 KESKUSMAJA

Keskusaukion laidalla sijainnut kalustovaja muutettiin puutarhamökkien valmistuttua yhteismajaksi. Nykyään sitä kutsutaan keskusmajaksi. Keskusmajan katolla olevaan tuuliviiriin on merkitty valmistumisvuodeksi 1935.

Keskusmaja on kulttuurihistoriallisesti arvokas ja tärkeä osa siirtolapuutarhaa. Sekä rakennuksen julkisivuissa että sisätiloissa on säilynyt paljon piirteitä ajalta, jolloin se on muutettu kalustovajasta keskusmajaksi. Kalanruotokuvioiset ulko-ovet, kaksiruutuiset ikkunat luokkuineen, vaakalaudoitus ja tiilikatto kuuluvat rakennuksen ominaispiirteisiin. Myös rakennuksen mitasuhteet ja symmetrinen sommittelu suhteessa siirtolapuutarhan pääsisäänkäyntiin ovat säilyneet.

Rakennuksessa on keskellä sali ja päissä keittiö sekä näyttämö ja varastotiloja. Salin jatkeena on perinteinen näyttämö, jonka taustaksi on maalattu rantamaisema. Näyttämön yläpuolella on koristemaalaus. Keittiössä säilynyt paljon alkuperäistä kiinteää sisustusta, kuten kaapistot, tulisija ja säkaton panelointi.

6.1. Keskusmajan koko

LAAJENTAMINEN: Keskusmaja on kooltaan noin 75 m². Rakennuksen maltillista laajentamista sen toiminnallisuuden tai esteettömyyden parantamiseksi voidaan tutkia rakennuksen ominaispiirteet, kuten symmetrisyys, huomioon ottaen.

ESTEETTÖMYYS: Rakennus ei ole esteetön. Jos rakennukseen suunnitellaan muutoksia, esteettömyys on suositeltavaa huomioida ratkaisuisissa.

LÄMPÖERISTYS: Rakennus on ollut lähinnä kesäkäytössä. Mahdollinen lämpöeristys on tehtävä rakennuksen sisäpuolelle, niin että julkisivut eivät muutu.

6.2. Julkisivut

ULKOVERHOUS: Keskusmajassa on vaakalaudoitus, jollainen oli merkitty jo kalustovajan piirustuksiin. Julkisivuissa tulee säilyttää vaakalaudoitus, joka on maalattava peittomaalilla.

IKKUNAT JA OVET: Rakennuksessa on alun perinkin ollut kaksiruutuiset ikkunat ja vinolaudoitetut ikkunaluukut sekä kalanruotokuvioiset ulko-ovet. Kun rakennus muutettiin keskusmajaksi, ikkunauukkoja suurennettiin alkuperäinen tyyli säilyttäen.

Alkuperäinen pääsisäänkäynti, joka sijaitsi keskusaukion puoleisen julkisivun keskellä, on suljettu, mutta ovi on edelleen olemassa. Nykyään saliin tullaan huoneen kulmasta tai keittiön kautta.

Vinolaudoitetut ikkunaluukut ja kalanruotokuvioiset ovet kuuluvat edelleen rakennuksen ominaispiirteisiin, ja ne tulee säilyttää.

6.3. Väritys

Vuonna 1934 hyväksytyn siirtolapuutarhan rakennusjärjestyksen mukaan siirtolapuutarhan kaikki rakennukset, mukaan lukien silloinen kalustovaja, suunniteltiin maalattaviksi ulkopuolelta vaaleanharmaiksi. Ovet ja ikkunat sekä vesilistat ja ikkunaluukut oli tarkoitus maalata sinivihreiksi. Siirtolapuutarhan rakennusten yhtenäinen väritys ei kuitenkaan toteutunut.

Nykyään keskusmaja on väriltään luonnonvalkoinen. Ikkunat ja listat ovat valkoiset, ikkunaluukut ja ovet roosanväriset. Sadevesikourut ja syöksytorvet sekä tikkaat ja piipun pellitys ovat punaiset.

Suosittelavia värejä keskusmajaan ovat samat sävyt, mitä suositellaan mökkeihin. Niistä on kerrottu kohdassa 3.4 Väritys. Ulkoseinien pääväriksi suositellaan vaaleaa sävyä.

Kalanruotokuvioisten ovien ja vinolaudoitettujen ikkunaluukkujen maalaaminen kaksivärisiksi on Kupittaaan siirtolapuutarhalle tyypillinen piirre. Myös keskusmajan ovien ja ikkunoiden maalaamista tällä tavalla suositellaan.

6.4. Katto

Keskusmajan katteena on savitiili, jollainen oli jo kalustovajan piirustuksissa. Rakennuksessa tulee säilyttää punainen savitiilikatto.

6.5. Varusteet ja laitteet

AURINKOPANEELIT: Aurinkopaneelit saa sijoittaa keskusmajan katon eteläpuoleiselle lappeelle. Paneelien tulee olla kokonaan yksivärisen mustia ja katon lappeen suuntaisia. Aurinkopaneeleita ei saa sijoittaa pihamaalle.

ILMALÄMPÖPUMPPU: Ulkoyksikkö tulee sijoittaa mahdollisimman huomaamattomaan paikkaan. Ulkoyksikköä ei saa sijoittaa keskusaukion puoleiselle pääjulkisivulle.